

Mordet på Bækgaard i Vrensted

Med tilladelse fra Kriminalhistorie.dk att. Leif Sepstrup, Herning som er slægtsforsker

Mord på bestilling

Historien om det bestialske mord der foregik på gården Bækgaard i Vrensted i 1850.

Denne historie foregår i det gamle Hjørring Amt, nærmere bestemt i Vrensted Sogn.

Det var et tilfælde, at vi fandt historien: Vi bladrede igennem det alfabetiske register over fanger i Horsens Tugthus, og fandt Christen Larsen Skomager fra Vrensted. Der stod, at han var overflyttet fra Viborg. Da vi tjekkede listen fra Viborg, stod der Mord ud for hans navn, og der var fem medtiltalte alle fra Vrensted.

Den myrdede er Ane Marie Pedersdatter, der en morgen i april 1850 findes død liggende på sit bryggersgulv på gården Bækgaard. I ansigtet er hun fyldt med større og mindre sår. Politiet rykker ud og det viser sig hurtigt, at gerningsmændene skal findes i den nærmste omgangskreds. Bag mordet står nemlig vennen **Christen Larsen Skomager** og ægtefællen **Niels Christensen Bekgaard**. I alt er der seks tiltalte i sagen, der alle idømmes strenge straffe, selv om nogle af dem kun spiller biroller. Fire af dem dømmes til døden, men helt så galt går det dog ikke. Nederst på denne side finder du en tabel med navnene på de tiltalte og deres straffe.

I årevis har Niels Christensen Bekgaard ønsket sig at komme af med sin kone, som han har levet med i 20 år i et ulykkeligt ægteskab. I flere år har han prøvet at forgive hende med vitriol-olie (svovlsyre) og skedevand (salpetersyre), som han har blandet i hendes brændevin, men det lykkes ikke, fordi hun altid spyttede det ud igen, da det er for surt. Det er ingen overraskelse i sognet, at konen pludselig er død, for Niels Bekgaard har gået og talt om, at han gerne vil af med hende. Han har fx lovet sin frille en af konens kjoler, når hun er død, og Christen Larsen Skomager har han lovet så meget, at 'han ikke skulle komme til at trænge'.

Det bliver også sidstnævnte, der kommer til at gøre det af med konen, da han en nat kvæler hende med de bare næver ude i en skelgrøft 700 skridt fra Bækgården. Han lokker hende derud med løfter om rigeligt med brændevin, og Ane Marie er let at lokke, da hun er stærkt alkoholiseret. Det fremgår ikke direkte af sagen, hvor længe misbruget har stået på, men det ligger i luften, at det er en del år, da

hun sagtens kan tømme en flaske brændevin selv.

Vi befinder os i et samfundslag, der er på bunden af rangstigen, og hvor der er langt mellem de ægte børn, mens det vrimler med uægte børn og udlagte barnefædre. Flere af de tiltalte har tidligere domme for hor, men disse sager har vi ikke inddraget i historien.

For at præsentere alle de dømte og deres straffe, har vi opstillet tabellen herunder. I forspalten er den dømtes navn vist. I tabelhovedet vises retsinstansen, og selve tabellens indhold viser de straffe, der blev udmålt. Tabellen viser blandt andet, at det kunne betale sig at anke.

Dømt / Instans	Børglum Herredsret	Viborg Landsoverret	Højesteret
Ane Marie Hansdatter	Bør miste sin hals.	Tugthusarbejde i 8 år.	Landsoverrettens dom bør ved magt at stande.
Christen Larsen Skomager	Bør miste sin hals og hans hoved sættes på en stage.	Bør straffes på livet.	Bør miste sin hals og hans hoved sættes på en stage.
Hans Jensen eller Smed Hans	Bør hensættes til fæstningshusarbejde i 6 år.	Tugthusarbejde i 6 år.	Landsoverrettens dom bør ved magt at stande.
Jens Christian Nielsen kaldet Skomager	Bør miste sin hals.	Forbedringshusarbejde i 4 år.	Tugthus i 6 år.
Maren Christensdatter eller Sara Maren	Forbedringshus i 3 år.	Forbedringshusarbejde i 2 år	Landsoverrettens dom bør ved magt at stande.
Mette Marie Christensdatter	Fængsel på vand og brød i 6 * 5 dage.	Dommen er ikke anket.	-
Niels Christensen Bekgaard	Bør have sit liv forbrudt og lægges på stejle og hjul.	Underrettens dom bør ved magt at stande.	Bør have sit liv forbrudt.

Viborg

Højesteret

Landsoverret

Historie i øjenhøjde

Vi fortæller historierne om samfundets udskeid - dem der ellers ikke er nogen, der fortæller om. Ane har krav på at få deres historie fortalt, også dem på samfundets bund. Vi har forsøgt at vende hver en sten, i de sager vi har kigget på. Arkiverne bugner, så det er bare med at gå i gang, hvis du selv har kriminelle i din slægt.

Forbedringshusarbejde

Landsoverrettens dom

2 år

bør ved magt at stande.

Dommen er ikke anket.

-

Billedet herover er en nøjagtig kopi af den brogede flok af morddømte, der ankommer til Viborg Tugthus fra Hjørring Arrest den 6. august 1851. Billedet er skabt af Alice Sachse ud fra et af bilagene til sagen.

Personbeskrivelse af **offeret Ane Marie Pedersdatter** hentet fra andre dokumenter:

Født i 1802 i Vrensted sogn og dræbt ved kvælning i en skelgrøft i april 1850. Hun dør således kun 48 år gammel.

Ved konfirmationen findes hendes kundskaber at være endog meget gode.

Hun er gift med Niels Christensen Bekgaard i Vrensted Kirke i december 1830. Hun findes i folketællingerne 1834, 1845 og 1850 som husmoder i Vrensted sogn.

Sognepræsten i Vrensted - Pastor Ingerslev - beskriver hende i en erklæring som værende løvsagtig, udsvævende og fordrukken. Det står klart for præsten, at Ane Marie Pedersdatter og Niels Christensen Bekgaard i årevis (20 år) har levet i et ulykkeligt ægteskab, men ægteskabet var fredeligt og manden fandt sig med tålmodighed i hendes udskejelser. I ægtemandens benådning i 1868 lægges der vægt på, at den kvinde, han bestiller mordet på, er udsvævende og drikkfældig. Vi ser adskillige gange i kilderne at hendes adfærd lægges hende til last, og at hendes hang til brændevin i store mængder bruges som begrundelse for mordet ligesom det bruges som en del af begrundelsen for ægtemandens benådning.

Det omfattende skifte efter hende viser, at parret har været velhavende og at hun måske kan karakteriseres som pyntesyg; hendes garderobe rummer i hvert fald adskillige dyre kjoler med sølvhægter og et hovedvandsæg af sølv. Da skiftet er langt og kompliceret, har vi lavet et dokument, der kort forklarer skiftet.

Da der er tale om et usædvanligt dødsfald, bliver der foretaget en obduktion ved Hjørring Lægedistrict. Konklusionen er, at der er tale om død ved kvælning; denne konklusion tiltrædes af Sundhedskollegiet.

Det er karakteristisk at vi kan lave lange beskrivelser af gerningsmændene, men offeret ved vi ikke ret meget om. Vi kan dog med udgangspunkt i kilderne fortælle hendes historie, som vi forestiller os, hun selv ville have fortalt den.

Ane Marie Pedersdatters garderobe rummer adskillige fine hvergarnskjoler, der er vævet af hør og uld. Ane Maries kjoler kan have set sådan ud

Christen Larsen kaldet Skomager

30 år gammel. Upåklagelige forhold og ikke tidligere straffet. Han kan fint læse, men det kniber med at skrive.

Han sigtes for efter foregående aftale med Niels Christensen med tilnavn Bækgaard, at have myrdet sidstnævntes kone Ane Marie Pedersdatter ved kvælning. Han dømmes for mordet og straffen i Viborg Landsoverret er, at han bør straffes på livet, der er en anden betegnelse for dødsstraf. Højesteret skærper straffen til, at han bør miste sin hals, og at hans hoved skal sættes på en stage. Højesteret er dermed enig med underretten. Det vil sige, at han i otte måneder har kunnet se frem til, at skarpretteren skulle gøre det af med ham.

Han undgår dødsdommen, fordi de otte af Højesterets dommere alligevel indstiller til Majestæten, at han skal slippe med følgende begrundelser:

1) "at denne Tiltaltes forbryderiske Virksomhed i det hele først er fremkaldt efter gentagne Opfordringer af Bekgaard til at ombringe dennes Hustru;

2) at selve Gjerningen, hvorved bemeldte Ane Marie Pedersdatter er ombragt, er udført af Tiltalte i en høi Grad beruset Tilstand, hvilket i Forbindelse med Tiltaltes Forklaring under Sagen gjør det antageligt at hans Forhold i denne henseende, skjøndt det efter Lovgivningen er fundet at maatte belægges med den for overlagt Voldsgjerning bestemte Straf, dog ikke har været præmediteret (overvejet i forvejen);

3) at han strax aabenhjertigt har tilstaaet Forbrydelsen, ledet dertil af Anger, hvilken han ogsaa maa antages senere oprigtigt havde følt; samt

4) at han tidligere har ført en ulastelig Vandel"

Den endelige straf ender herefter med at blive tugthus på livstid jfr. kongeligt reskript af 28. juli 1851 . Ved kongelig resolution fra 1864 løslades han - efter ansøgning til kongen fra søsteren - og efter forestilling for kongen - med den klausul, at han skal rejse til Amerika. Han får med andre ord en enkeltbillet ud af landet.

Han slår Ane Marie Pedersdatter ihjel, fordi Niels Christensen Bekgaard har sagt, at han ville få sådan betaling "at han ikke skulde komme til at trænge." Han er

en fattig mand, der pludselig får et sådant løfte af en velhavende mand, og det frister ham over evne. Han har drukket en hel del brændevin, da han kvæler hende. Han tilstår straks og angerfuldt det hele, da han første gang bliver fremstillet for retten.

Den nat, hvor han kvæler Anne Marie Pedersdatter, er han temmelig beruset, fordi Niels Christensen Bekgaard har trakteret ham så rigeligt, da de var en tur i Løkken for at aflevere noget tiendekorn. Da de kommer tilbage til Bækgaard (som også er navnet på gården) fortsætter de med at spise og drikke rigeligt med brændevin. Niels Christensen Bekgaard har allerede da begæret, at mordet skal ske samme aften. Niels fremsætter sin anmodning i alt tre gange.

De går til Jens Christian Nielsens og Ane Marie Hansdatters hus for at koge og spise noget fisk, der er hjembragt fra Løkken. Efter en times ophold går de sig derfra, og Ane Marie Hansdatter giver ham den lille flaske Vitriololie med, for at han skal give Ane Marie Pedersdatter den at drikke. Sidstnævnte smager på indholdet af flasken, men spytter det ud igen. Der bliver spildt lidt af flaskens indhold på Christen Larsens vest, og på det sted, hvor der er spildt, mister vesten farven. Det har altså været stærke sager.

Under retssagen har Christen Larsen flere gange besøg af pastor Ingerslev i fængslet og pastoren beskriver, at han er den eneste af de tiltalte, der virkelig angre. Under de forskellige tjenester, han har haft siden sin konfirmation er han medgivet gode skudsmål.

Da han bliver stillet for forhør, er han, som det

hedder, "angerfuld og med grædende Taarer"

Han tilstår at have begået mordet på Ane Marie Pedersdatter, og pastor Ingerslev har i en erklæring fortalt, at af alle de tiltalte er det Christen Larsen Skomager, der oprigtig angrer sin forbrydelse. Han ved, han har et heftigt temperament, der til tider har bragt ham tæt på fortvivlelse. Præsten skriver også, at han er tilbøjelig til forskellige "Udsvævelser", men det skal man se som et udslag af hans unge alder og ikke som egentlig fordærvelse.

Da det stod klart for ham, at Ane Marie Pedersdatter var død, gik han til Niels Christensen Bekgaard og fortalte om det. Ved fælles hjælp bar de hende hjem til Bækgaard. Da han var blevet ædru, fortrød han hjerteligt sin forbrydelse.

I forbindelse med transporten fra Hjørring Arrest til Viborg Tugthus beskrives han sådan: "Christen Larsen, 31 Aar gl., middel af Vext, stærk af Bygning, blaa Øine, blonde Haar, iført: et Par blaa Halvstrømper, korte engelsk Læders Buxer, rødtribet hvergarns Vest med Messing Knapper, en ulden Nattrøie og et brunt Halstørklæde med hvide Prikker Tvister Skjorte, en gl. blaa Trøie og støvler. Skjorte og Strømper ere mærkede "GLSV", en sort Klædes Kaskjet." Som særligt kendemærke har han et ar på venstre hånds pegefinger.

Med sig i kufferten til Horsens tugthus har han: 1 kasket, 1 skjorte, 1 håndklæde, 1 hornske, 1 tobaksdåse, 1 nattrøje, 1 rage(kniv?), breve, 1 bønnebog, 1 kniv, 1 spejl, 1 livrem, 1 kam, 1 par (seler?) 1 par strømperemme.

Under opholdet i Horsens har han adskillige besøg af sine forældre, søsteren Else Larsdatter og pastor Ingerslev.

Forholdet til søsteren må have været godt, da det er hende, der skriver til kongen om, hvorvidt han kan benådes. Det er interessant at en af de ting, han medbringer til Horsens, er en bønnebog. Det virker som om, han har været et troende menneske, hvilket understreges af de mange besøg af præsten.

Han er indlagt på sygehuset i en kort periode for et lettere anfald af tyfus.

Billedet herunder er en nøjagtig kopi af det tøj, han var i ført, da han blev sendt fra Hjørring Arrest til Viborg Tugthus.

Jens Christian Nielsen kaldet Skomager

46 år gammel, ikke tidligere straffet. Gift med Ane Marie Hansdatter, der dog dør i Viborg tugthus, og derfor beskrives han i Horsens stambog som enkemand. Er forfalden til drik. I folketællingerne findes han som daglejer. Kan læse og kan skrive lidt.

Anklages for medvirken til forsøg på mord og han dømmes i overensstemmelse med anklageskriftet.

I underretten idømmes han dødsstraf. Viborg Landsoverret forandrer den 7. april 1851 denne dom til forbedringshusarbejde i fire år, det vil sige, at han et halvt år lever med tanken om at skulle halshugges. Højesteret bestemmer dog, at straffen skal være tugthusarbejde i seks år. Han sidder tiden ud og løslades 3. august 1857.

Hans rolle i mordforsøgene er ret lille: Han tilbyder blandt andet at hælde den forgiftede snaps i Ane Marie Pedersdatter med tvang. Hans egen forklaring om, at han rådede hende til at drikke mælk, efter at hun har indtaget forgiftet snaps, afvises af retten. Til grund for sigtelsen ligger også, at han har været klar over, at Niels Christensen Bekgaard kort før jul i 1849 leverede hans kone Ane Marie Hansdatter to små flasker med gift, den ene med vitriololie (koncentreret svovlsyre) den anden med skedevand (salpetersyre). En dag han er på besøg i Bekgaard, medbringer han en flaske med brændevin, hvori der er blandet de nævnte kemikalier. Han fortæller den myrdede Ane Marie Pedersdatter, at der er tale om brændevin med rom i; han ser på, at hun drikker en lille smule af det, og han gør intet forsøg på at forhindre det.

I forbindelse med transporten fra Hjørring Arrest til Viborg Tugthus beskrives han sådan: "Jens Christian Nielsen Skomager, 45 Aar gammel, middel af Vext (171 cm høj) og Bygning, mørkt Haar, blaa Øine, sund ansigtfarve, halt paa høire Been, iført: blaa Strømper, blaa Vadmels Buxer, gl. blaa Vadmels Frakke med Skindfoder, en hvergarns Nattrøie med grønne Ærmer, en grøn Vest med gule Knapper, et rødt og bruunt Halstørklæde, 1 blaastribet Twister Skjorte mk. I.C.N.S., kort FløielsKaskjet og Trætøfler; et Par gl. graa

Underbuxer.”

I kufferten til Horsens tugthus fra Viborg medbringer han sin kones (Ane Marie Hansdatters) efterladenskaber: nemlig: 1 kjole, 2 skørter, 7 tørklæder, 2 forklæder, 3 huer, 2 livstykker, 1 nattrøje, 1 par strømper, 1 par vanter, 1 par klamper, 2 Bøger. - Af sine egne klædningsstykker m.m.: 1 kasket, 1 halsbind, 1 par træetøfler, 1 skjorte, 1 sæt barbergrej, 1 kniv, 1 bog, 1 nøgle, 1 undertrøje, 1 par seler, 1 par strømpebånd.

Vi har ikke kunnet finde ham i lægdsrullen; det skyldes nok, at han i stedet er i sørullen, da han er fra Fureby, som ligger ude ved vandet. Sørullerne er endnu (januar 2014) ikke på Arkivalieronline.

Billedet herunder er en nøjagtig kopi af det tøj, han var iført, da han blev sendt fra Hjørring Arrest til Viborg Tugthus

Ane Marie Hansdatter

43 år gammel. Ikke tidligere straffet. Født i 1806 i Ingstrup sogn i den lille landsby Trudslev.

Gift med Jens Christian Nielsen Skomager med hvem hun har en søn. Fangeprotokollen fra Viborg oplyser, at hun kan læse, men ikke skrive.

Ved folketællingerne for 1845 og 1850 findes hun som husmoder i Vrensted by og sogn.

Anklaget for medvirken til forsøg på mord og dømt i overensstemmelse med anklageskriftet.

Ved underretten dømmes hun til at miste sin hals. Viborg Landsoverret formilder dommen til tugthusarbejde i otte år, og dette tiltræder Højesteret. Hun dør dog i Viborg Tugthus efter længere tids sygdom og efter at have afsonet kun to år af straffen. Kirkebogen oplyser ikke om dødsårsagen.

Under fremhævelse af deres mangeårige venskab lokker hun Ane Marie Pedersdatter til sig og giver hende gift at drikke. Selv da Ane Marie får et ildebefindende, får hun ikke medlidenhed med hende, men laver i stedet kaffe til hende, som hun blander vitriol-dråber i. Vitriol-olie er svovlsyre. Hun er klar over, at Christen Larsen Skomager vil gå efter den udlovede fortjeneste fra Niels Christensen Bekgaard, og hun lader dem drikke sig berusede hjemme hos sig selv og følges med dem, da de forlader hendes hus på vejen til Bækgaard. Hun giver Christen Larsen Skomager en flaske med Vitrioldråber i, skønt hun ved, at han vil få Ane Marie Pedersdatter til at indtage dem, og hun gør intet for at forhindre det.

Der er ingen formildende omstændigheder for hende i retten. Derimod har hun handlet for egen vindings skyld, idet Niels Christensen Bekgaard har lovet hende en af den myrdedes kjoler, når hun var død.

Benægter under et af de første retsmøder i sagen at have vidst, at der var Vitrioldråber i flasken, som hun gav Jens Christian Nielsen Skomager med den omhandlede aften. Derimod forklarer hun, at hun kun to gange har givet den afdøde gift i brændevinen.

"Af de övrige Tiltalte findes Arrestantinden Ane Marie Hansdatter efter de fremkomne Oplysninger at være den mest praverede." Der står "praverede" i kilden, men det skal utvivlsomt læses som "depraverede", der betyder fordærvet åndeligt eller moralsk.

I forbindelse med transporten fra Hjørring Arrest til Viborg Tugthus beskrives hun sådan: Ane Marie Hansdatter, 44 Aar gl, middel af Vext og Lemmer, blondt Haar, blaa Øine, brun Plet på høire Bryst, iført: blaa Strømper, 1 gl blaa Underskjørt, blaa Tvister Kjole, et hvidt Skjørt, 1 blaa Bomulds Nattrøie med FløielsHaandlede, rødt Halstørklæde, et sort Bomulds Og et sort uldent Tørklæde, Trætøfler og 1 Tvister Særk mk. A M R H D V, 2 Nathuer, blaa Forklæde.

Med sig i kufferten bringer hun: 1 hvergarnskjole (hvergarn er spundet af hør og uld), 1 hvid skjorte, 2 brogede tørklæder, 2 livstykker, 4 huer, 1 par uldstrømper, 1 tvister nattrøje (tvister er spundet klæde af flere forskelligt farvede tråde), 1 tvistlærreds undertrøje, 1 par vanter, 1 håndklæde, 4 bøger, 1 par træsko.

Hun ligger på sygehuset det meste af sin tid i Viborg tugthus. Desværre er der ikke oplyst noget om sygdommens art.

Billedet herunder er en nøjagtig kopi af det tøj, hun var iført, da hun blev sendt fra Hjørring Arrest til Viborg Tugthus.

Hans Jensen eller Smed Hans

Født i Åsendrup i Vrensted Sogn. 40 år gammel. Tidligere straffet for tyveri med 6 * 5 dages fængsel på vand og brød.

Gift med Mette Marie Christensdatter. Har to sønner. To sønner er døde som små. Fattig husmand. I

folketællingerne findes han som smed. Han kan både læse og skrive.

Hans rolle i sagen er den, at hans skaffer Niels Christensen Bekgaard forskellige kemikalier blandt andet fra apoteket i Nørre Sundby, som han formoder, kan være dødbringende. Han bliver lovet betaling for sine tjenester, blandt andet får

han stillet huset på Bosted Hede i udsigt. Ligeså instruerer han Niels Christensen Bekgaard i, hvordan han skal bruge de forskellige midler. På et tidspunkt siger han til Niels Bekgaard, at han ikke længere vil hjælpe ham, da folk i sognet er begyndt at snakke.

Han er anklaget for medvirken til mordforsøg og dømmes i overensstemmelse med anklageskriftet.

I underretten bestemmes straffen til fæstningshusarbejde i seks år, dette forandres af Landsoverretten i Viborg til tugthusarbejde i seks år, hvilket Højesteret tiltræder. Han løslades fra Horsens Tugthus i august 1857 efter at have siddet tiden ud.

Han beskrives fysisk således i Horsens tugthus' stambog, der er et andet ord for fangeprotokol: Plet på højre øjes pupil. 2 ørenringe, venstre skulder lavere end højre, der er fremstående. På højre arm Bogstaverne: H.I.S. A.M.G.M.D. H.N. H.S. EW. HS. MRCD. På brystet: et kors med en figur på, på siderne 2 figurer og udenfor samme M til højre og R til venstre. Vi har undersøgt lægdsrullerne for at få en nærmere beskrivelse af ham, men han er ikke at finde der.

I forbindelse med transporten fra Hjørring Arrest til Viborg Tugthus beskrives han sådan: "Hans Jensen ogsaa Smed-Hans kaldet, 42 Aar gammel, middel af Vext og Bygning, mørkt Haar, brune Øine, iført: hvide uldne Strømper, blaagraa Buxer, gl. Hvergarns Vest, kort Vadmels Trøie hvid Lærreds Skjorte mk. H.S.S, en sort Fløils Kaskjet og 1 Par Trætøfler samt Messingringe i Ørerne."

Under opholdet i Horsens har han flere gange besøg af en præst, af hans kone Mette Marie Christensdatter og af hans

broder. Ved konens besøg den 25. december 1853 er hun gravid med Maren Andrea Christensen, der er født 19. august 1854, men graviditeten har næppe været erkendt af konen på det tidspunkt.

Mette Marie Christensdatter har atter været på besøg den 27. januar 1856 og på det tidspunkt har hun været højgravid med Larsine Christine Marie Andreassen, der er født 27. juni 1856. Det er ikke Hans Jensen, der er faderen, men derimod konens logerende Anders Thomasen. Parret bliver på et eller andet tidspunkt skilt, men tidspunktet kendes ikke.

Han har været indlagt på sygehuset to gange under afsoningen. Første gang for rosen i ansigtet og anden gang for koldfeber.

Dør som 61-årigt fattiglem i Saltum Kær i 1870. Kort før hans død indgår en Troels Christensen og sognerådet en akkord om at give Hans Jensen pleje, logi og vask fra 1. november og et år frem. Det fremgår også af sognerådsprotokollerne fra Saltum sogn, at en Niels Nielsen anskaffer Smed Hans en skjorte. Det er i kirkebogen, han anføres som fattiglem – i sognerådsprotokollen er der ikke nævnt noget om, at han skulle være fattig.

Maren Christensdatter eller Sara Maren

Da hun er uægte datter af Sara Jensdatter kaldes hun Sara Maren. Ugift. Kan både læse og skrive.

31 år gammel, ikke tidligere straffet. Er Niels Christensen Bekgaards elskerinde og bebor hans hus på Bosted Hede.

Bekgaard har lovet hende, at de skal gifte sig, når hans kone er død. Hun er mor til et uægte barn (Niels Christian Andersen) og Bekgaard har lovet hende, at han vil forsørge dem begge, når konen er død.

Hun er tiltalt for forsøg på medvirken til mord, og dømmes i overensstemmelse med dette i underretten med anklageskriftet til tre års forbedringshusarbejde. Viborg Landsoverret formilder dette til to års forbedringshusarbejde. Højesteret bestemmer, at landsrettens dom skal være gældende.

Hendes rolle i drabet er ret ringe: hun har været vidende om Niels Christensen Bekgaards vedvarende bestræbelser på at slå Ane Marie Pederdatter ihjel, og hun har ikke forsøgt at tale ham fra det. Hun har fungeret som en slags kurér for Hans Jensen, der ind imellem leverede de giftige stoffer til hende, så hun kunne give dem videre til Bekgaard.

I forbindelse med transporten fra Hjørring Arrest til Viborg Tugthus beskrives hun sådan: "Maren Christensdatter ogsaa Sara Maren kaldet, 32 Aar gl, middel af Vext og Lemmer, blondt Haar, blaa Øine, Ar paa høire Kind, iført: sorte uldne Strømper, blaatavlet ulden Kjole, 1 blaa Bomulds Nattrøje, rødt halstørklæde, Blaae lærreds Særk mk. A M R H D, Nathue og 1 brunt samt 1 rødt Tørklæde, Trætøfler og blaata Forklæde."

Med sig i kufferten til Viborg bringer hun: 1 hvergarns kjole (en kjole, der er vævet af hør og uld), 2 underskørter, 1 tvister nattrøje (tvister er stof, der er spundet af flerfarvede tråde), 1 livstykke, 1 håndklæde, 7 tørklæder, 2 forklæder, 1 par gamle uldstrømper, 1 par nye trætøfler, 4 huer, 1 blå

lærredssærk (undertrøje), Mr. A. M. R. H. D. 1 spejl og 4 bøger.

Hun løslades fra Viborg tugthus i 1853 efter at have siddet tiden ud. Gifter sig i 1855 med den 40 år ældre enkemand Thomas Jacobsen Lie. I folketællingen for 1880 findes hun som enke ved agerbruget. Hun bor sammen med sin søn og dennes kone.

Billedet herunder er en nøjagtig kopi af det tøj, hun var iført, da hun blev sendt fra Hjørring Arrest til Viborg Tugthus.

Christensdatter.

29 år gammel. Gift med Hans Jensen eller Smed Hans.

Tidligere straffet for hor med 2 * 5 dage på vand og brød.

Hun giver Hans Jensen et pulver, som han kan give videre til Niels Christensen Bekgaard og som ikke var giftigt, og det vidste hun, at det ikke var. Derfor straffes hun alene med fængsel på vand og brød i 6 * 5 dage i underretten. Hun

anker ikke dommen.

Mens Hans Jensen sidder i Horsens Tugthus, får hun tre døtre, de to med Andreas Mortensen, der ifølge folketællingerne er hendes logerende. Den sidste datter er der ingen udlagt barnefader til, idet hun bliver gravid på en rejse til Hjørring og hun ikke ved med hvem. Ved dåben af det sidste barn får man at vide, at hun er blevet skilt fra Hans Jensen, men årstallet for skilsmissen kendes ikke.

Hun dør i Saltum i 1873.

Denne side er en oversigt over udvalgte afhøringer hos herredsfogeden over Børglum herred og dommene i de tre instanser.

Retsmøde den 22. august 1850. Niels Christensen Bekgaard trækker tidligere forklaringer tilbage og har svært ved at huske hændelsesforløbet i detaljer.

Dom i Børglum Herreds Ekstraret den 31. oktober 1850. Ved denne ret idømmes fire af de tiltalte livsstraffe.

Forsvar for fem af de tiltalte fremlagt i Landsoverretten den 13. januar 1851. Forsvareren er dygtig og imødegår på flere måder Niels Christensen Bekgaards tidligere erklæringer. Der lægges vægt på offerets udsvævende liv og hang til brændevin.

Forhørsret den 21. februar 1851 mm. på Hjørring Rådstue. Her ændrer Christen Larsen Skomager og Niels Christensen Bekgaard deres tidligere forklaringer om mordet.

Dom i Viborg Landsoverret den 7. april 1851. Det er her Christen Larsen Skomager efter rettens mening bør straffes på livet (altså en dødsstraf), hvilket er 'mildere' end ved underrettens dom, da han der tillige skulle have hovedet sat på en stage.

Niels Christensen Bekgaard får stadfæstet underrettens dom, så han bør have sit liv forbrudt og lægges på hjul og stejle. De øvrige tiltalte dømmes til henholdsvis tugthusarbejde og forbedringshus i et varierende antal år.

Højstretsdom af 25. juni 1851. Dokumentet er ret kort og viser, hvordan dommerstemmerne fordelte sig i Højesteret.

Kongeligt reskript af 28. juli 1851. Ved dette reskript forandres ændres dødsdommene over Christen Larsen Skomager og Niels Christensen Bekgaard fra dødsstraffe til livstid i Horsens Tugthus.

Hjørring Amtstidende.

En politisk og Avertissements-Avis.

Udgaaer 4 Gange ugentlig, redigeret, udgivet og trykt i Hjørring ved Camillo Bruun.

9de Marg.

Torsdagen den 10. Juli 1851.

Nr. 115.

Projektet har - fra den nuværende ejer af Bækgård, Peter Bæk - fået overdraget en række kopier af Hjørring Amtstidende anno 1851 med tilhørende transskriptioner.

Her kan du se læse om retssagen, som den blev fremlagt for avisens læsere.

Se de scannede aviser [her](#).

Arrestanten Peder Larsen Brendsted, der, forført af Niels Bekgaard, forøvede Mordet paa dennes Hustru, har i „**En ny Bibe**“ udtalt sin blotte Anger og sit Haab til den Algedes Mildhed. Dette Landsproduct, der er et Beviis for, at selv i den greveste Forbryders Bynit boer skjonne og ædle Følteser, som vel for en Tid kunne unøderrhykles, men aldrig quæles, — er til Fordeel for Synderen udkommen i Tryk og faaes à 4 ß. hos Boghandler Th. Petersen i Hjørring.

Denne side handler om selve **gården Bækgård**.

Vi har fulgt gården og dens indretning mange år og generationer tilbage og kan konkludere, at det ikke alene er Ane Marie Pedersdatters fødegård, men også at hun er 4. generation på gården.

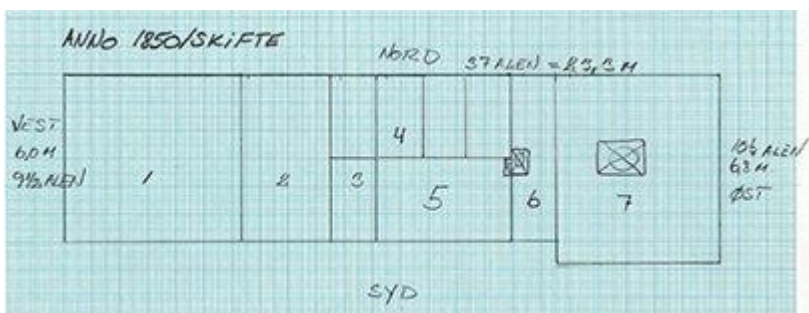
Dette dokument beskriver og gengiver fæstebreve, skøde- og panteprotokoller og alt det andet, der hører med til at fortælle gårdens historie. Det er især interessant at bemærke de bygningsændringer, der er sket i perioden fra 1831 og til 1850. Ved hjælp af håndtegnede skitser viser vi, at der i løbet af ægteskabet mellem Ane Marie Pedersdatter

er sket væsentlige udvidelser af den vestre stue og at der er bygget et fag til. Vi undrer os meget over, at der ikke er en varmekilde i den vestre stue.

I forbindelse med mordet afholdes der i 1850 syns- og taksationsforretning over Bækgaarden, hvor det gøres op, hvilke aktiver, der er på gården, som ikke tilhører fæstet. Forretningen viser, at gården er i god stand.

Det er værd at bemærke, at der har været tale om et væsentligt kreaturhold på gården. Skiftet efter Ane Marie Pedersdatter viser, at der i 1850 er 6 heste, 22 kreaturer, 12 får, 13 lam og 1 griseso.

Vi takker Rigmor Nørgaard for tilladelsen til at gengive uddrag af personregister til nordjyske godsers skifte- og fæstearkivalier.

Bækgaard i Vrensted anno 2014

Efter flere måneders arbejde med at afdække mordsagen fra Vrensted blev det lørdag d. 15. februar 2014 tid til at foretage "åstedsforretning" i Vrensted. Under hele arbejdet har vi været i dialog med Lokal- og Slægtshistorisk Forening for Vrensted, og ad den vej var der skabt kontakt til den del

af familien Bækgaard, som indtil for 20 år siden ejede Bækgaard. Ud over at besøge de aktuelle steder i Vrensted blev der tid til en god snak og udveksling af oplysninger med Gerda Bækgaard, enke efter den sidste ejer, Aksel Bækgaard, og to af parrets sønner, Karl og Lars. De tre familiemedlemmer kunne fortælle om, hvad de havde hørt fra tidligere generationer; disse små glimt fra fortiden blev krydret med kopier af billeder, som de velvilligt har stillet til rådighed for projektet.

Familien er efterkommere af Lars/Laurs Christensen Slot bror til den tiltalte Niels Christensen Bekgaard. Denne Lars Christensen passede gården under hele retssagen og købte den efterfølgende i 1853.

Følgende vil der sammen med egne og familiens foto være et sammendrag af familiens overleverede historie sat op mod de dokumenterede fakta, vi har fundet frem til.

Der går sjældent røg af en brand uden at der har været ild, men historier fortalt gennem generationer bliver gerne mere spændende end tørre dokumenter på et arkiv.

Bækgaard og dens udflytning fra Vrensted til området "Nordre udflytter"

Oprindeligt lå Bækgaard inde i Vrensted by ved bækken - heraf navnet. Fæstemanden var lejlighedsvis kusk for herskabet på Børglum Kloster. På en af disse ture kørte Bækgaard herremanden til kortspil på et af de andre godser i området; netop denne dag manglede der en fjerde mand til spillet. Det blev så Bækgaards opgave, men han blev hurtigt blanket af. Heldigvis reddede herremanden fra Børglum ham ud af hans knibe og tilbød ved den lejlighed, at hvis han vandt et eller flere spil, vandt han også retten til at få flyttet ejendommen ud fra Vrensted.

Når man holder historien op mod fakta, kan der være tale om den dræbte Ane Marie Pedersdatters oldefar, der fæster et sted i Vrensted i 1719. Af regnskaberne fra Børglum Kloster fra først i 1790'erne kan det ses, at fæstet Bækgaard er pligtig til kørsel for herskabet. Når det samtidig ses, at Bækgaard har været fæster under blandt andet Hvidstengaard Gods, kunne noget tyde på, at der har været en livlig udveksling af fæstegårde; måske har de været en del af kortspillet mellem godsejerne.

Mordet på Ane Marie Pedersdatter.

Familien kendte historien om mordet og kunne føje en lille sløjfe, som dog ikke kan dokumenteres: Ane Marie blev fundet liggende på bryggersgulvet lige ved lofttrappen/stigen, og i hånden havde hun en flaske.

Da myndighedspersonerne så det, var de straks klar over, at det var en arrangeret opstilling. Hvis Ane Marie, under et forsøg på at komme op på loftet, var faldet ned på det stenpikkede gulv, var flasken blevet knust. Netop den konstatering var årsag til, at Niels Bekgaard og hele hans

slæng blev arresteret. Fakta er, at gulvet var af stampet jord, og der ikke står noget i dokumenterne om en flaske i hånden eller noget med en stige.

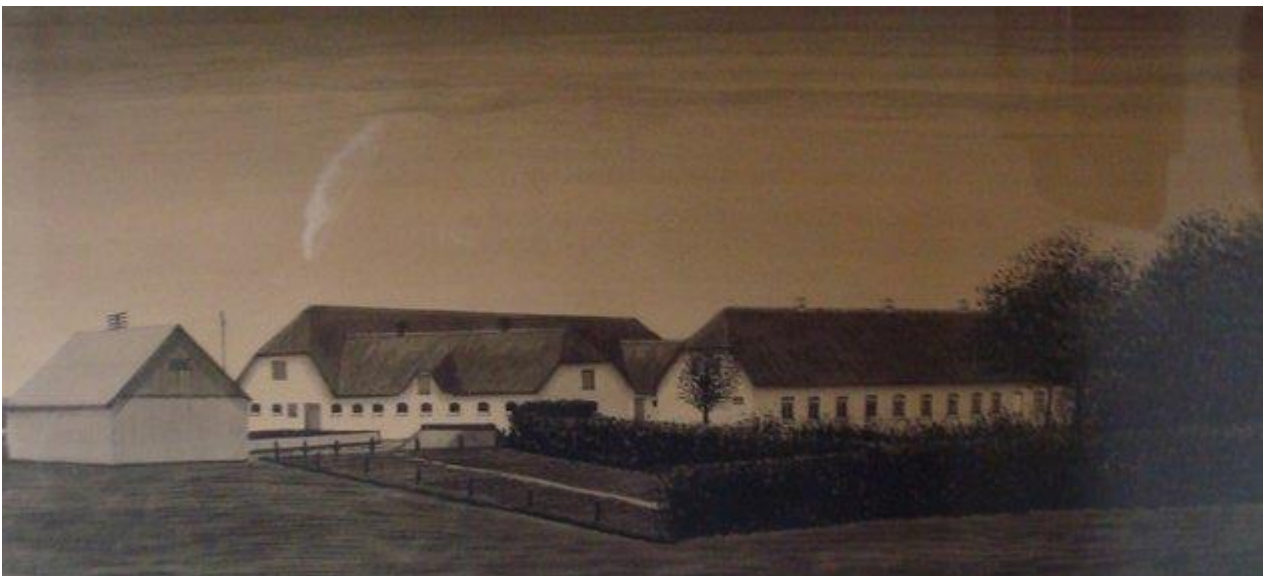
Skelgrøften og bopæl for Jens Christen Nielsen og Ane Marie Pedersdatter.

De medbragte kort blev indgående studeret, men desværre kunne vi ikke placere skelgrøften (hvor mordet

fandt sted); grøften er sikkert forsvundet for mange år siden. Fra folketællingerne ved vi, at Jens Christian Nielsen og Ane Marie Hansdatter må have boet tæt på Vrensted kirke, da de i listerne står opført på samme liste som bl.a. Vestergaard. Familien Bækgaard kunne fortælle, at der netop i området syd og sydøst for kirken havde ligget huse i ældre tid, som blandt andet var befolket af skomagere og lignende. Vores konklusion blev, at turen den skæbnesvangre aften sikkert var gået over markerne fra området ved Vrensted kirke direkte mod Bækgaard.

På det viste kort fra Google maps er Bækgaard markeret som A, Vrensted kirke som B og huset på Båstedhede er C. Turen fra Bækgaard til Sara Marens bopæl har været på 3 km direkte forbi Skomageren Jens Christen Nielsen.

Ombygning af Bækgaard.

De medbragte tegninger fra skiftet i 1850 blev nøje studeret og sammenlignet med senere fotos og familiens egne skitser af stuehuset.

Det nuværende stuehus er fra 1874, og spørgsmålet var, om det havde fået en ny placering. Det kunne være, at Ane Marie Pedersdatter spøgte i det gamle hus. Det med spøgelse var noget, områdetets beboere ofte havde spurgt om, men familien Bækgaard havde aldrig oplevet noget i den retning.

Noget tyder på, at stuehuset fra 1874 er opført på den oprindelige plads måske med en udvidelse i bredden. Grundlæggende har en del af indretningen været genanvendt.

Ejendommen er, som det kan ses af den ældre tegning, oprindeligt stråttækket. Efter hvad der er blevet fortalt, er ændringen fra to længer til fire længer sket før 1874, da den østre staldlænge er ældre end det nuværende stuehus.

På luftfotoet (fra 1950'erne) er tagbeklædningen skiftet ud, og til højre bag Bækgaard kan anes fødehjemmet for Niels og Lars Christensen.

Historien om Niels Christensen Bekgaard.

Det store spørgsmål stod tilbage: hvorfor slog den velhavende gårdfæster Niels Bekgaard følge med nogle af sognet mest tvivlsomme beboere? Det får vi sikkert aldrig svar på, men måske gav besøget et fingerpeg mere om Niels Bekgaard: Familien havde et billede hængende af Ole og Maren Bækgaard, søn og svigerdatter til Lars Bækgaard og således nevø til Niels Bækgaard. Signalement på Niels Bekgaard: høj af vækst, middel af lemmer, brune øjne og blondt hår; er det ikke de samme træk, der går igen ved nevøen Ole Bækgaard?

Historie i øjenhøjde

Stor tak til familien Bækgaard for velvillig indstilling til projektet. Jeres bidrag har givet en fin afrunding af hele sagen.

Denne side er en kronologisk oversigt over de **centrale dokumenter**, vi har brugt for at kunne fortælle historien. Listen er lang, for der skal bruges overraskende mange dokumenter for at komme i dybden med en sag med så mange tiltalte. Dokumenterne er PDF-filer, der alle åbner i et nyt vindue.

Obduktionen af Ane Marie Pedersdatter 20. april 1850

Syn og taksation over Bekgaarden den 11. juni 1850

Politiretsprotokol af 13. juni 1850

Udskift af Børglum Herreds Ekstraretsprotokol af 22. august 1850

Dom i Ekstrareten den 31. oktober 1850

Forsvar for Niels Christensen Bekgaard; fremlagt i Landsoverrettens Ekstraret den 30. december 1850

Politiprotokol af 21. februar 1851

Forsvar for fem af de tiltalte; fremlagt i Viborg Landsoverret den 13. januar 1851

Dom i Viborg Landsoverret den 7. april 1851

Viborg Landsoverrets Voteringsprotokol udateret, men må ligge i forbindelse med dommen rent tidsmæssigt

Højesterets dom af 25. juni 1851

Kongeligt reskript af 28. juli 1851. Her forandres dødsdommene over Niels Christensen Bekgaard og Christen Larsen Skomager til livstidsdomme.

Bilag til dommen dateret 6. august 1851

Skøde- og Panteprotokollen 18. december 1851

Skøde- og Panteprotokollen 12. marts 1853

Departementstidende 1851 nr. 44. Dokumentet giver en god oversigt over sagen.

Det afsluttende skifte efter mange retsmøder 24. marts 1851

Ansøgning om benådning af Christen Larsen Skomager 24. februar 1864. Det er søsteren der søger for ham, og det er her det nævnes, at han vil rejse til Amerika.

Kongelig forestilling om benådning af Christen Larsen Skomager 1864

Ansøgning om benådning af Niels Christensen Bekgaard 3. april 1868. Det er broderen, der søger for ham, og han lover, at han ikke vil ligge fattigvæsenet til last.

Denne sider er en **liste over de kilder**, vi har brugt for at kunne fortælle historien. Listen er lang, for der skal bruges overraskende mange kilder for at komme rundt om en sag med så mange tiltalte og retshandlinger.

Arkivskaber: Børglum Herred:

Arkivserie: Skøde- og Panteprotokol 1851 25/9 - 1855 14/6.
Arkivnummer: B-029 - SP 8

Arkivserie: Politiretsprotokol 1848 - 1850. Arkivnummer: B-029 bog 39

Arkivskaber: Børglum Herredsfoged:

Arkivserie: Politiprotokol 1850 - 1853. Arkivnummer B-029 bog 40

Arkivserie: Domprotokol 1840 - 1855. Arkivnummer B-029 bog 53

Arkivserie: Sager til Ekstraretsprotokoller 1849 - 1852. Arkivnummer B-029. Løbenummer 5354.

Arkivserie: Sager til Justitsprotokoller 1847 - 1850. Arkivnummer B-029. Løbenummer 18.

Arkivskaber: Statsfængslet i Horsens:

Arkivserie: Fotografier af fanger 1866 - 1911. Arkivnummer: B-205. Løbenummer 310A

Arkivserie: Løsladelses- og indsættelsesbog 1853 - 1898. Arkivnummer B-205. Løbenummer 1995-1077.

Arkivserie: Fangesager 1851 1 - 1852 110. Arkivnummer B-205.

Arkivserie: Stambog 1853 - 1857. Domsakter 1-473. Arkivnummer B-205. Løbenummer 221.

Arkivskaber: Hjørring Lægedistrikt:

Arkivserie: Indkomne breve 1845-1858. Løbenummer 7.

Arkivskaber: Højesteret:

Arkivserie: Domprotokol 1851. Løbenummer 107.

Arkivskaber: Viborg Landsoverret:

Arkivserie: Domprotokol 1849 - 1851. Arkivnummer B-024.
Løbenummer 106.

Arkivserie: Pådømte sager 1850. Arkivnummer B-024A.
Løbenummer 599

Arkivserie: Voteringsprotokol 1849 - 1852. Arkivnummer B-024A. Løbenummer 63-65.

Arkivskaber: Viborg Tugthus:

Arkivserie: Fangesager 5551 - 5665. Arkivnummer B204.
Løbenummer 173 - 174.

Arkivskaber: Justitsministeriet, 1. Kontor:

Arkivserie: Forestillinger (1848-1983). Løbenummer: 38

Arkivserie: 1848-1876 Årlige Forestillinger om fangers
benådning XIV 1864.

Det Kongelige Bibliotek:

Departementstidende 1851, nr. 44

"Vrensted Sogn" af C. Klitgaard. Udgivet af Historisk
Samfund for Hjørring Amt 1955.

Arkivalieronline

Family Search Skifter og Fæsteprotokoller.

Family Search Kirkebøger.